



# Høgskulen på Vestlandet

## Bacheloroppgave

BACH301-OBE-2023-VÅR-FLOWassign

### Predefinert informasjon

<b>Startdato:</b>	11-05-2023 09:00 CEST	<b>Termin:</b>	2023 VÅR
<b>Sluttdato:</b>	25-05-2023 14:00 CEST	<b>Vurderingsform:</b>	Norsk 6-trinns skala (A-F)
<b>Eksamensform:</b>	Bacheloroppgave - Bergen		
<b>Flowkode:</b>	203 BACH301 1 OBE 2023 VÅR		
<b>Intern sensor:</b>	(Anonymisert)		

### Deltaker

<b>Kandidatnr.:</b>	401
---------------------	-----

### Informasjon fra deltaker

<b>Antall ord *:</b>	10550
----------------------	-------

**Egenerklæring \*:** Ja  
**Jeg bekrefter at jeg har** Ja  
**registrert**  
**oppgavetittelen på**  
**norsk og engelsk i**  
**StudentWeb og vet at**  
**denne vil stå på**  
**vitnemålet mitt \*:**

### Gruppe

<b>Gruppenavn:</b>	(Anonymisert)
<b>Gruppenummer:</b>	70
<b>Andre medlemmer i gruppen:</b>	312, 318

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min \*

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? \*

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? \*

Nei



# BACHELOROPPGAVE

Gummi eller natur?

Artificial or nature?

**Kandidatnummer 312, 318 & 401**

BACH301

Fakultet for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Veileder: Anne Myklebust Lynngård

Innleveringsdato: 25.05.23

Antall ord: 10550

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. *Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.*

## Forord

Etter tre fantastiske år på Høgskulen på Vestlandet, så er vi i den siste innspurten og det er bare innleveringen av denne bacheloroppgaven som gjenstår. Det har vært noen spennende år, der vi har møtt på både oppturer og nedturer, vi har lært mye om både barnehagelærerprofesjonen, oss selv og utviklet sterke vennskapsbånd med gode klassekamerater.

Vi vil gjerne takke vår veileder Anne Myklebust Lynngård for hennes tilgjengelighet, nøyaktige tilbakemeldinger, høye faglige kunnskap og at du alltid har troen på oss underveis i bachelorskrivingen. I tillegg vil vi takke både deg og Karen Vibeke Klepsvik for fantastiske friluftsliv og naturfagsopplevelser i de to siste semestrene i valgfaget Barn, natur og friluftsliv. Dere har gitt oss inspirasjon og økt vår interesse for natur og friluft, som også er årsaken til at vi har valgt problemstilling der naturen er ett av fokusområdene.

Vi vil også takke alle våre seks informanter, da de har satt av tid til intervjuene og tilbakemeldinger. Dere har gitt oss ny kunnskap og vist til mange synspunkter. Uten dette så ville vi ikke kunne levert den bacheloroppgaven vi er så stolt over.

Det å skrive denne bacheloroppgaven har vært en krevende, men mest av alt en givende og lærerik prosess. Vi har samarbeidet godt, komt med konstruktive tilbakemeldinger til hverandre og kommunisert fortløpende. Vi har blitt kjent med hverandre på en helt ny måte, der vi har lært oss hvilke hensyn vi må ta på veien, våre sterke og svake sider og at hardt arbeid er alltid verdt strevet. Ellers har vi motivert hverandre og heiet hverandre opp og frem. Det har oppstått ett sterkere vennskap underveis i prosessen, som vi tar med oss videre i livet. Avsluttende så ønsker vi å takke hverandre.

Tusen hjertelig takk fra oss!

## Abstract

Our research question is: “How does the surface in the kindergarten affect children's play, and what does this mean for the children’s ability to cope with the challenges of life?”. The concept of children’s coping with the challenges of life in kindergarten is central now, as the term was first used in the “Framework Plan for kindergarten” (2017).

We answered this research question by using a qualitative method, specifically semi-structured interviews. We had six informants from three kindergartens. The first kindergarten has both forest and artificial mats. The second kindergarten only had artificial mats. The third one was an outdoor kindergarten.

The discussion and results chapter are based on three main findings. The first is that play is more adult directed on the artificial surface, the second is that there are fewer conflicts in nature, and the third is that artificial surface can have both positive and negative effects on safety during risk-taking play.

Our conclusion is that the children`s coping experience is at a higher level where there is a natural ground at the outdoor area then there is at the artificial area.

## Innholdsfortegnelse

<b>FORORD .....</b>	<b>2</b>
<b>ABSTRACT .....</b>	<b>3</b>
<b>1.0 INNLEDNING .....</b>	<b>5</b>
<b>2.0 BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA OG PROBLEMSTILLING .....</b>	<b>6</b>
<b>3.0 TEORI.....</b>	<b>7</b>
3.1 LIVSMESTRING .....	7
3.2 MESTRING .....	8
3.3 ROBUST.....	9
3.4 MOTORIKK .....	10
3.5 AFFORDANCE .....	10
3.6 LEK .....	11
3.7 RISIKOLEK OG RISIKOVURDERING .....	13
3.8 BRUKEN AV MATERIALER OG FORSKRIFTER TIL LEKEPLASSUTSTYR MED FOKUS PÅ FALLUNDERLAGET .....	14
3.9 UTEMILJØETS PÅVIRKNING PÅ BARNS LEK .....	15
<b>4.0 METODE .....</b>	<b>17</b>
4.1 VALG AV METODE .....	17
4.2 INTERVJU SOM METODE.....	17
4.3 VALG AV INFORMANTER .....	18
4.4 GJENNOMFØRING AV INTERVJU .....	18
4.5 ETISKE HENSYN OG PERSONVERN .....	19
4.6 FEILKILDER OG KILDEKRITIKK .....	20
<b>5.0 RESULTAT OG DRØFTING .....</b>	<b>22</b>
5.1 ALLE INFORMANTENE HEVDER AT LEKEN ER MER VOKSENSTYRT PÅ GUMMIUNDERLAGET .....	22
5.2 SAMTLIGE INFORMANTER SIER DET ER MINDRE KONFLIKTER I NATUREN .....	25
5.3 SAMTLIGE INFORMANTER HEVDER AT GUMMIUNDERLAGET KAN BÅDE VÆRE POSITIVT OG NEGATIVT I FORHOLD TIL SIKKERHET VED RISIKOLEK.....	27
<b>6.0 AVSLUTNING OG KONKLUSJON .....</b>	<b>29</b>
<b>LITTERATURLISTE .....</b>	<b>31</b>

## 1.0 Innledning

I 2017 ble begrepet livsmestring tatt i bruk i “Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver” (Kunnskapsdepartementet, 2017). Begrepet tar for seg prosesser som bidrar positivt til barns utvikling og gir derfor barna ressurser til å håndtere motstand i livet (Drugli & Lekhal, 2018, s. 11). Det er vist at det er en nær sammenheng mellom psykisk helse, fysisk helse og livsmestring. Derfor er det viktig at barn får en god start slik at det klarer å håndtere livets opp- og nedture. Barnehagen sin viktige og store rolle, omhandler det å sikre at barna utvikler livsmestring. Tidlige gode erfaringer vil være sentralt for å få barna inn på et positivt spor (Drugli & Lekhal, 2018, s. 11). Det kan handle om at barna vil bygge ressurser ved at de har det bra, at de blir ivaretatt av støttende, nærværende og stimulerende voksne, at de får holde på med det de liker, som lek og utforskning, og at de får støtte til å håndtere motgang i hverdagen.

Dette fremmer også rammeplanen for barnehagen (2017): «Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.» (Kunnskapsdirektoratet, 2017, S. 11)

Ettersom leken er en stor del av barnas hverdag, har vi valgt å undersøke hvordan leken påvirker barns utvikling av livsmestring. Nærmere bestemt har vi sett på hvordan ulike typer underlag kan føre til ulike typer lek, og hvilke konsekvenser underlagene kan ha for barns livsmestring. Ulike typer underlag kan føre til ulike typer lek og dermed lærer barna ulike ferdigheter og kunnskaper. Vil dette påvirke barns livsmestring i forskjellig retning, eller vil man få barn som er gode på ulike ting, men har generelt god livsmestring?

I teorikapittelet har vi lagt hovedfokus på begreper som livsmestring, lek, risikolek, affordances, det sosiale, mestring, robusthet, kompleksitet, monofunksjonalitet, kreativitet og dynamiske miljøer. Knyttet til lekemiljøet har vi også brukt regelverk for barnehagens utearealer med tanke på sikkerhet. Motorikk blir beskrevet kort, fordi vi har lagt mer fokus på andre faktorer knyttet til livsmestring.

I metodekapittelet har vi valgt en kvalitativ forskningsmetode og da i form av semi-strukturert intervju. Vi har intervjuet seks informanter, der to av informantene jobber i en friluftslivsbarnehage, to av informantene jobber i en barnehage med bare gummiunderlag og de to siste informantene jobber i en barnehage med en kombinasjon av både naturligunderlag og gummiunderlag. Dette for å få frem ulike synspunkter og refleksjoner fra informanter med forskjellige erfaringer angående underlaget.

Vårt drøftings- og resultatkapittel er basert på tre hovedfunn. Det første hovedfunnet er at alle informantene hevder at leken er mer voksenstyrt på gummiunderlaget, det andre hovedfunnet er at det er mindre konflikter i naturen og det tredje hovedfunnet er at gummiunderlaget kan både være positivt og negativt i forhold til sikkerhet under risikolek. De tre hovedfunnene vil bli drøftet med tidligere nevnt teori, og svaret på problemstillingen blir belyst i konklusjonen.

## 2.0 Bakgrunn for valg av tema og problemstilling

Barnehager de siste 20 årene har vært preget av en økende mengde gummiunderlag. Etter å ha lest en kronikk på NRK sine nettsider om “en oppvekst på døde underlag”, ønsket vi å undersøke temaet nærmere. Hovedpoenget i kronikken som ble skrevet av Sanderud er at “Uten levende uteområder med gjørme, gress og trær, går barna glipp av en viktig lærdom: at de selv er med på å forandre verden.” (Sanderud, 2022).

Kronikken til Sanderud medvirket i valget av problemstilling, da mengden gummiunderlag er noe som vi har lagt merke til. Våre interesser ble vekket, da vi undret oss over hvordan dette underlaget påvirker barns vei til å livsmestre.

Vi ville undersøke om gummiunderlag faktisk har den påvirkning som Sanderud er bekymret for eller om både gummiunderlag og naturlig underlag er gode lekemiljø for barna.

Vår problemstilling er: «Hvordan påvirker underlaget i barnehagen barns lek og hva vil det si for barns livsmestring». Der vi velger å vektlegge det naturlige underlaget og gummiunderlaget.



## 3.0 Teori

I dette teorikapittelet vil vi gå inn på begreper som livsmestring, mestring, robusthet, affordances, lek og risikolek. Vi vil også komme inn på om bruken av materiell i utelekeklassen og hvordan de ulike underlagene påvirker barns lek. Denne teorien vil bli brukt i drøfting og resultatets kapittelet, med mål om å komme frem til ett svar på vår problemstilling som blir belyst senere i konklusjonen vår.

### 3.1 Livsmestring

Livsmestring er omfattende og vanskelig å definere, men i barnehagesammenheng skal vi kunne veilede og hjelpe barn til å kunne utvikle seg ferdigheter som hjelper dem til å håndtere både medgang og motgang. Med dette menes det at barna skal kunne tilegne seg kunnskaper som gjør at de bygger en tro på seg selv og at de klarer å takle utfordringer som kommer mot dem, uforutsette hendelser, konflikter og andre endringer som kan skje i livets forløp. Dette er også noe de selv skal kunne ta med seg og mestre i fremtiden (Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner, 2017, s. 5 referert i Størksen, 2018, s. 36).

Livsmestring har et individuelt, sosialt og samfunnsmessig perspektiv hvor den enkelte skal oppleve trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd slik at deltakelsen i et sosialt og faglig fellesskap blir en følelse av tilhørighet og som da vil bidra til reduksjon for sosiale og psykiske problemer. Livsmestring skal ruste barn og unge til å fungere godt i samfunnet hvor mange opplever stort press (Drugli & Lekhal, 2018, s. 30 & 31.)

Barn er mindre fysisk aktive i dag enn før, noe som er bekymringsverdig da det kan medføre betydelige helseproblemer på sikt. Psykiske lidelser blant barn er en annen bekymring og er ikke fremmed for små barn, 0-3 år, hvor det handler om regulering av følelser og kvaliteten på tilknytningen mellom barn og omsorgspersoner. Småbarns selvregulering utvikles gjennom ytre regulering av omsorgspersoner i barnets miljø og vil gå gradvis over til barnets indre regulering med tiden. Selvregulering og samhandling kan stimuleres med pedagogiske aktiviteter og vil utvikles i barnas frie lek (Størksen, 2018, s. 36 & 37).

Forskning viser at barn som mestrer selvregulering, er nysgjerrige og sosiale, og vil da ha en fordel når det kommer til tilpasning i skole og senere i arbeidslivet. Det fører til større motivasjon til å lære, utviklingen og tilpasning helt opp i voksenlivet (Størksen, 2018, s. 38).

Gode relasjoner sammen med andre barn er viktig og gir grunnlag for gleden sammen med andre resten av livet. Livskvaliteten øker med gode vennskap og nærhet til andre og er derfor viktig å dyrke den sosiale kompetansen til barn i barnehagen (Søbstad, 2006, s. 120). For at barn skal kunne mestre sosial kompetanse må de først mestre sosiale ferdigheter som empati, selvkontroll og samarbeidsevner med andre (Størksen, 2018, s. 115).

Aktivitet og opplevelser hvor barna får glede og positiv energi kan forebygge depresjon, mindre stress og gi bedre selvregulering, også i senere tid. Barnehagen skal stimulere til variert fysisk aktivitet (Størksen, 2018, s. 44).

### 3.2 Mestring

I barnehagen har man mulighet til å påvirke barns livsmestring med å være kompetente voksne med kunnskap om helsefremmede holdninger og aktiviteter som kan stimulere småbarns selvregulering. Samfunnet i sin helhet vil vinne på at man skaper best mulig oppvekstbetingelser for barn i tidlig alder (Størksen, 2018, s. 52).

I pedagogisk sammenheng blir begrepet mestring brukt med det å ha lært seg noe, de har mestret nye ferdigheter som mesteren selv har lært de innenfor et spesifikt område. Dette er da det enkelte individet som får mestring. Mestringstro er også et relevant begrep innenfor mestring og går ut på at det enkelte individ skal få tro på seg selv til at de kan mestre.

Vi bruker da et lærende tankesett hvor vi ser muligheten til å kunne mestre å forberede oss og innebærer at vi tenker at vi kan klare dette dersom man repeterer det mange nok ganger. Et lærende tankesett innebærer også at vi evner å kunne spørre etter hjelp for å kunne videreutvikle oss og det å få tatt i bruk nye og mer effektive strategier.

I barnehagesammenheng kan vi jobbe med dette med å gi dem utfordringer som passer deres mestringsnivå samtidig som det er utfordrende. Vi kan lære de strategier for å kunne løse utfordringene med øvelser og gjentakelser slik at de selv kan få erfaringer med at jo mer de øver og repeterer det gitte utfordringen så vil de også klare å mestre det til slutt. De vil da få bygd opp egen selvtillit til å kunne tro at de kan mestre ulike utfordringer ved hjelp av repetisjon, innsats, gode strategier og samarbeid (Størksen, 2018, s. 196 & 197).

Flow er et begrep som kan hjelpe til å beskrive dette. Det går ut på prestasjon og balansegangen mellom utfordringen og ferdigheten. Barnet kommer i en flytsone når det er en utfordring som de mestrer, men likevel er utfordrende nok til at de må kunne finne en strategi for å løse utfordringen. De kjenner på mestringsfølelsen mens de utfører øvelsen og gjentar

dette flere ganger med samme lykkefølelsen mens de holder på og kan gjerne glemme både tid og sted (Csikszentmihalyi, 2000, referert i Lundhaug & Neegaard, 2013, s. 24).

Hallowell (2003) fremhever at en lykkelig barndom vil gi gode muligheter for et lykkelig liv og gjennom en sirkel med 5 temaer beskriver han veien til lykke hos barn: tilknytning, lek/flow, øvelser, mestring og anerkjennelse. Ifølge Hallowell (2003) er mestring en viktig byggestein for et lykkelig liv og han anbefaler at man veileder barn mot det som engasjerer dem og det som barna mestrer. Når barn mestrer nye ferdigheter vil de kunne kjenne på stolthet og lykke som også vil gi dem ett innpass i større lekemuligheter med andre barn (Hallowell, 2003, referert i Størksen, 2018, s. 198).

### 3.3 Robust

Robusthet er en styrke, som gjør at en klarer å konsentrere seg og at en da tilpasser innsatsen til aktiviteten til tross for motstand og krise. Denne styrken kan utvikle seg og kan integreres med livsmot og livskvalitet (Jørgensen, 2017, s. 25).

Det som er robust, er solid og holdbart og bryter ikke lett sammen. Ved enkeltpersoner kan man dele robustheten som atferd, og robusthet som egenskap. Robusthet som atferd er gjerne spontan og relativ kortvarig, som skjer når miljøet rundt vedkommende forlanger en prestasjon. Robusthet som egenskap er mer i personligheten og det er personens egen styring som gir uttrykk (Jørgensen, 2017, s. 23).

I barnehagen skal barna utvikle seg motstandskraft, som vil si at vi ikke skal pakke dem inn i bomull, de skal lære å håndtere frustrasjoner, utfordringer og hvordan det er å tape samtidig som de skal forholde seg til de andre som er rundt dem. Barna skal få en robusthet som gjør dem i stand til å håndtere disse skuffelsene med støtte fra personalet (Jørgensen, 2017, s. 158). Dette samsvarer med det som også står i rammeplanen, «barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser» (kunnskapsdepartementet, 2017, s. 13).

Robusthet skal ha et frigjørende perspektiv hvor barnet skal være i stand til å kunne håndtere belastninger og kunne si ifra uten at det føles som et nederlag slik at det er i tråd med barnets interesser. For å gi robusthet som frigjøring må personalet inkludere barnet i prosessen, lytte, ta råd fra barnet og være der for barnets prinsipper og gi råd deretter (Jørgensen, 2017, s. 29).

Mentalisering er en kognitiv strategi for robusthet som man kan bruke til å lære seg ved å snu om konfliktfylte situasjoner om til noe positivt og til hvordan man kan klare å snu det negative om til å finne en løsning til problemet og dermed takle vanskelige situasjoner (Jørgenesen, 2017, s. 91).

### 3.4 Motorikk

Motorikk kan defineres som «Bevegelse eller samspill mellom nerve og muskel.» (Osnes et al., 2020, s. 105).

Barn med motoriske vansker vil glemme fortære, bevege seg saktere og variere mer i bevegelsene de gjør. Barna kan også ha en sosial begrensning og problemer med sosial tilpasning. Ved bruk av tester på motorisk svakere barn, så har det blitt skåret lavt på selvfølelsen innen det motoriske, mengden fysisk aktivitet og barnets sosiale status (Osnes et al., 2020, s. 137).

### 3.5 Affordance

Barns samspill med det fysiske miljøet kan forklares med Gibson (1979) teori om affordances. Teorien beskriver alle handlingsmuligheter som ligger latent i miljøet og alle elementer i et rom eller et miljø som inspirerer til aktivitet. Barn oppfatter miljøet rundt seg og de mulighetene miljøet tilbyr ut ifra sitt eget perspektiv. De utforsker disse mulighetene intuitivt gjennom lek og fysisk aktivitet (Gibson, 1979, referert i Hagen, 2015, s. 3). Når et barn skal se disse mulighetene, er både barnets tidligere erfaringer, den individuelle fysikken, mentaliteten og bruken av følelser elementært (Lundhaug og Neegaard, 2013, s. 23). «Et nedblåst tre kan invitere til klatring for femåringen, og til å krype under og sitte på for treåringen. En åpen gressplen kan invitere til lekeslåsning blant fireåringene, og til fartsfylt løping for toåringen» (Sandseter & Storli, 2020, s. 19). Barn ser muligheter på forskjellige måter, der noen hopper i det, og andre barn er kanskje litt mer usikre. De usikre barna behersker mer enn de selv aner, og behøver kanskje et støttende stillas. For at en skal kunne legge merke til relasjonene barn har til omgivelsene, så behøver barnehagelæreren å observere og være oppmerksom på barns relasjon underveis (Lundhaug og Neegaard, 2013, s. 27). Hvilke muligheter barn ser og handlingene de gjør, blir påvirket av barns individuelle forutsetninger og erfaringene de allerede har bygd opp (Sandseter & Jensen, 2014, s. 149).

Videre kan en stille seg spørsmålet om hvordan valget av området vil påvirke de mulighetene som barna ser. Terrenget kan invitere til at barna velger å sitte i ro, at barna beveger seg eller søker risikofylt lek. Ved valg av skogsområde, er det særs viktig å ha kunnskap om terrengets kvaliteter da dette kan ha påvirkning på attraktiviteten til barna. Ansatte i barnehagen velger ut skogsområder, som de selv ser for seg at barna ser muligheter i. Barna ser ofte andre muligheter enn først antatt. En industriell innfallsvinkel kan være å søke områder med variasjon og kupert terreng, der målet er barnas motoriske utvikling. Det å velge et område, der en legger vekt på egenverdien av aktiviteten og oppholdet i naturen er en annen viktig innfallsvinkel (Lundhaug og Neegaard, 2013, s. 80).

Affordances knyttet til faste installasjoner på lekeplasser viser at det må være samsvar mellom barnas motoriske kompetanse og de utfordringene som installasjonene gir. Forskningsdata viste at de eldste barna i en barnehage var lite interessert i klatrestativ og huskene (Gibson, 1979, referert i Hagen, 2015, s. 10). De brukte de faste installasjonene oftere til rollelek, for eksempel så lot de som at klatrestativet var et hus. Derimot ble klatrestativet brukt til å klatre i av barna rundt tre år. Dette handler om at deres ferdigheter passer bedre til utfordringene som klatrestativet gir. De eldre barna har utforsket og mestrer alle muligheter ved det, mens det var spennende for treåringene (Hagen, 2015, s. 10).

I naturen får barn førstehåndserfaringer med sansene sine og kjenne på følelsesspekteret. Barn får lært seg gleden av å samarbeide sammen på godt og vondt hvor de lærer seg å støtte seg til hverandre og gi en hjelpende hånd dersom det er nødvendig (Lundhaug & Neegaard, 2013, s. 78 & 79).

### 3.6 Lek

Lek blir definert som en aktivitet, der barna er engasjerte og er i nuet. Den indre motivasjonen for det å leke, er noe alle barn har. Leken bærer preg av frivillighet og barnas egen selvkontroll. I tillegg til dette er det andre faktorer som at det er gøy, at barna selv initierer, det bærer preg av spontanitet, at barna har frihet, aktivitet, er grenseløst og naturlig. Selv om barn leker fordi det er gøy, så inkluderer også leken læring (Sandseter & Storli, 2020, s. 19). Det blir også fortalt at leken har forskjellige kjennetegn, som at den er frivillig og en populær aktivitet hos barn, som også gir barna positive følelser og spenning, og den indre lidenskapen kommer til uttrykk. Under lek går en inn i en fantasiverden, og får en pause fra virkeligheten. Leken er oppbygd av blant annet regler, og kan være sted og tid festet. Totalt sett gir leken

barna gode erfaringer som de kan ta med seg videre i livet (Øksnes, 2019, s. 93).

Rammeplanen for barnehagen fremmer at: «Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen med andre.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20).

Videre kan en spørre seg om hva et godt lekemiljø er. Her er både kompleksitet og fleksibilitet sentrale begreper. Kompleksitet innebærer at det er et mangfold av muligheter for ulik lek, som stimulerer samtlige av våre bevegelsesmåter. Som for eksempel det å klatre, gå eller krype, eller å teste sin egen kropp på et mangfold av måter. Et tre har større grad av kompleksitet, da greinenes tykkelser og plassering er variert. Et klatrestativ har mindre kompleksitet, der trinnene og avstanden mellom disse er mer monotont. I treet vil barn kunne finne sin egen vei oppover når de klatrer, og da tilpasset deres egne forutsetninger. Ved klatring i et klatrestativ kan de ikke på samme måten finne en vei opp, tilpasset deres egne forutsetninger. Fleksibilitet omhandler at lekemateriellet/materiellet har forskjellige bruksområder for barnet, som en i tillegg kan ta med seg til flere lokasjoner. En pinne fra naturen kan ha et mangfold av bruksmuligheter, mens en spade er ofte bare en spade (Bagøien & Storli, 2019, s. 13 & 14).

Flow er et sentralt begrep i barns lek. Csikszentmihalyi har laget en teori på bakgrunn av sosial motivasjon, som resulterte i begrepet flow. Denne flytsonen oppstår blant annet i barns lek, og da som en her og nå tilstand. For å kunne gå inn i denne tilstanden, er en avhengig av at motivasjon er en stor kilde for selvet. Når en opplever denne flyten føler barna at kapasiteten deres er best mulig (Csikszentmihalyi, 2000, referert i Lillemyr, 2018, s. 217).

Videre mener han at: «utviklingen av «flyt» («flow») forekommer et sted mellom angst og kjedsomhet, og når individet reagerer på utfordringer eller oppgaver det står ovenfor i de ulike kontekster der det er i relasjon til andre.» (Lillemyr, 2018, s. 217). Lundhaug og Neegaard fokuserer blant annet på spenningsnivået og konsentrasjonen under flytsonen, og at disse to må ha en fin balanse. Ved at spenningsnivået tar over og konsentrasjonen minsker kan barnet falle ut av flytsonen. Et eksempel på dette er at barnet klatrer og klatrer, blir giret og glemmer å konsentrere seg. Dette kan føre til eventuelle fall og barnet «underpresterer» (Lundhaug & Neergaard, 2013, s. 27). Flytsonen og risikoleken har fellestrekk, da begge bærer preg av dristigheten og vågalheten, i tillegg til at barna er i en nuet-tilstand (Lundhaug & Neergaard, 2013, s. 31).

Leken har et mangfold av gode egenskaper for barnet, som vil være gunstig videre i livet. For

det første styrker leken barns evne til å problemløse, og da på grunnlag av deres utforskning av miljøet og utfoldelse av kreativiteten. Videre blir barns utvikling stimulert med tanke på den sosiale, motoriske, følelsesbaserte og intellektuelle utviklingen. I leken blir selvfølelsen styrket og barn skaper sin egen identitet. Leken handler om det å teste ut noe, da hvordan de selv ser på situasjonen, samt det å bruke normer og verdier i leken med andre barn (Lillemyr, 2018, s. 39).

Det er viktig å oppholde seg på trygge og gode plasser med barnegruppen, men samtidig må barna få anledning til å undre seg og utfolde seg. Barna blir mer selvstendige i oppgaver, gjør seg erfaringer, opplever glede i naturen og tar i bruk nysgjerrigheten som de bærer på (Lie et al., 2015, s. 11). Ved å leke i naturen får leken en høyere fleksibilitet, og barna er fantasifulle. Det kan oppstå endringer i både tema, lekens lokasjon og hvilke barn som er deltagende. Dette resulterer i at leken blir dynamisk, og derav et høyt aktivitetsnivå (Lysklett, 2021, s. 145).

### 3.7 Risikolek og risikovurdering

Sandseter definerer begrepet risikolek som: “en spennende og utfordrende lek som involverer usikkerhet og en risiko for fysisk skade” (Sandseter, 2014, s.14). Kleppe et al. (2017) fremmer også barns kroppslige utvikling, følelsene de har, det de sanser og miljøet i sin definisjon av begrepet risikolek (Kleppe et al., 2017, referert i Osnes et al., 2020, s. 156).

Risikolek er viktig, da det innebærer at barna får føle på, bli kjent med og får et forhold til egne grenser. Kjennetegn til denne typen lek kan være høyder, stor fart, det å leke rundt farlige elementer, en kaosfølelse eller det å bruke farlige redskaper (Lysklett, 2021, s. 145). Samtidig kan risikolek for de minste handle om det å reise seg og gå (Aamli, 2018).

Leken på naturlekeplasser er preget av aktiv lek, entusiasme og utfordringer. Motsetningen av dette er leken som oppstår i inngjerdede lekeplasser i barnehagens uteområde. Denne typen lek er preget av et lavere aktivitetsnivå, færre utfordringer for barna og mindre entusiasme. Selv om barn søker spenning og risikolek i alle lekemiljøer, vil spenningsgraden være høyere i naturen (Sandseter, 2014, s. 21 & 22).

Ved risikolek hos barn øker mestringsfølelsen etter hvor høy risikoen er og i hvor stor grad de mestrer. Det å være redd, sammen med følelsen av å ha det gøy, vil føles som en spennende

kontrast for barna. Risikoen barna tar kan gi konsekvenser som redsel eller skader om barna ikke behersker det de forsøker på. Dette er prisen barna betaler for å ta del i risikoleken. De barna som føler på denne spenningen og gleden under risikoleken vil mest sannsynlig gjenta denne typen lek i fremtiden og gjerne øke risikoen ved senere risikolek (Sandseter & Jensen, 2014, s. 15).

Ved risikolek i naturen må barna selv vurdere risikoen. Barna velger strategier med et mål om å unngå ulykker. Risikovurderingen oppstår i større grad i naturen, da leken som oftest ikke er planlagt og oppstår heller spontant. Her må barna hele tiden tenke på det neste steget, og da for eksempel om det er trygt å klatre på denne grenen? Er det farlig å henge i denne grenen? Kan jeg slå meg? Klatrestativer i barnehagen er sikkerhetsklarert, som videre fører til at barna ikke behøver å vurdere risikoen i like stor grad. Gummiunderlaget er en del av denne sikkerhetsklareringen. På en lekeplass med faste installasjoner signaliserer hvert lekeapparat sin egen funksjon. Noen lekeapparater skal en klatre opp på, balansere på, henge i, rutsje i eller disse i. Ved reduserte muligheter for risikovurdering, så minsker muligheten for det å mestre risiko (Hallås & Karlsen, 2015, s. 98).

Ansatte i en barnehage kan slite med å tolke balansen av det som er farlig og det som er trygt under risikolek. Ofte føler barn seg trygg på det de gjør, men blir stoppet av ansatte og for eksempel deres frykt for høyder. På grunn av dette vil barna og ansatte ha en uenighet om hvor høy risiko leken egentlig har. I disse situasjonene fokuserer en ikke på barnets motoriske forutsetninger. Mye av denne frykten til ansatte kommer av ansatte sine egne erfaringer, ferdigheter og kompetanse. Om en ansatt er usikker på om leken har for høy risiko eller om det er ens egen frykt som tar overhånd, bør han/hun søke en annen kollega sitt synspunkt på leken (Osnes et al., 2020, s. 155). Rammeplanen for barnehagen fremmer viktigheten av at ansatte legger til rette for at barn: «opplever å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 49).

### 3.8 Bruken av materialer og forskrifter til lekeplassutstyr med fokus på fallunderlaget

For å skape et mest mulig gunstig lekeareal for barn bør det være gjenstander der som er flyttbare, formbare eller kan gjøres om til noe annet enn tiltenkt form. Samtidig er det blitt mer vanlig at barnehagens uteområde blir tildekt av døde underlag. Effekten av det døde underlaget er at leken får en lavere lekverdi for barna (Sandseter & Storli, 2020, s. 122).



Med tanke på forskrifter for lekeplassutstyr er fallunderlaget sentralt. Ved høyder over 60 cm er det påkrevd å ha et dekkende støtdempende underlag i hele sikkerhetssonen. En kan bruke gress ved høyder opp til 150 cm, men dette fallunderlaget blir fort slitt. Denne slitasjen fører til at området kan bli avstengt og at støtdempingen blir minsket. Derfor er det heller anbefalt å bruke støtabsorberende matter (gummiunderlag). Sikkerhetssonen innebærer at det ikke er utstyr liggende rundt og under lekeapparatet. Målet med sikkerhetssonen er å unngå kollisjoner med barn som leker i/med apparatet og barn som løper. Størrelsen på sikkerhetssonen avhenger i lekestativets fallhøyde og funksjon. I perioder med mye kulde og derav frost må en vurdere å stenge av lekeapparatene med tanke på sikkerheten (Lundhaug & Neegaard, 2013, s. 43 & 44).

### 3.9 Utemiljøets påvirkning på barns lek

Når det gjelder kompleksiteten til rommet så er det knyttet til de ulike mulighetene for lek som kan foregå i rommet. Det handler også om hvor lenge lekeaktivitetene er interessante. En sentral faktor for rommets kompleksitet er rommets foranderlighet. Det vil si tilgangen til løse materialer som forlenger lekeinteressen, fordi barna kan skape rom ut fra egne intensjoner og ønsker (Hagen & Rystad, 2014, referert i Hagen, 2015). Når muligheten for å skape sitt eget rom er til stede, vil det også skapes en følelsesmessig tilknytning.

Barnehagers uteområder har ofte faste installasjoner som husker, klatrestativ, sandkasse og sklier. I et slikt miljø vil barn bruke kort tid på å utforske en gjenstand eller et lekeapparat, fordi deres væremåte er utforskende og nysgjerrig. Et tilsynelatende innbydende uteområde vil med tiden bli kjedelig for barna. De har utforsket de utfordringene som er i miljøet og søker etter nye. Det er flere undersøkelser som støtter dette (Norèn-Bjørn, 1977; Mårtensson, 2004; Refshauge, 2012, referert i Hagen, 2015), som sier at utstyret på lekeplasser er for mono-funksjonelle med mål om trening og mosjon av spesifikke bevegelser.

Det vil da være lite plass for kreativitet og variasjon. For å se nye muligheter i utemiljøet trengs et kompetent personale som kan se sammen med barna. I norske barnehager brukes mye tid utendørs og man er derfor mer avhengig av utemiljø som gir variasjon over tid. En måte å få dette til på er at miljøene er foranderlig i seg selv. Det vil si at barna har tilgang til løsmaterialer som de selv kan bruke til å forme sitt eget lekemiljø, eller at personalet har muligheten til å tilpasse miljøet i ulike former for aktivitet (Hagen, 2015, s. 4). Barn liker best

dynamiske miljø hvor de kan finne formbare eller flyttbare elementer (Nordin-Hultman, 2004).

I en stor lekeklassundersøkelse på 70-tallet kom det frem at barna lekte mindre med lekeinstallasjonene, og mer med løse objekter eller formbare materialer dersom det var tilgjengelig (Norèn- Bjørn, 1977, s. 168). Barna brukte apparatene, men det var ofte på andre måter enn tiltenkt fra produsentene. Det ble også brukt i forbindelse med andre lekeaktiviteter. Klatrestativ ble for eksempel brukt i rollelek. De eldste barna latet som at klatrestativet var et hus, og så lekte de flere varianter av mor- og barn-lek der. De yngre barna på 3 år brukte klatrestativet til å klatre i. I sammenheng med affordances ser man at det er en sammenheng mellom ferdigheter og utfordringer. Barna som er yngre har større utfordringer og kan dermed bruke klatrestativet, mens for de eldre blir det kjedelig fordi de har utforsket og mestret mulighetene. Funnene støttes av andre studier hvor tradisjonelle lekeplasser blir kritisert fordi de er for statiske, uniforme og for preget av mono-funksjonalitet (Hagen, 2015).

I tillegg har mange av apparatene en eller få bevegelsesløsning, og de blir derfor bare interessante i en kort tidsperiode i barns utvikling. Barn vil heller ha uforutsigbare miljø som de har muligheten til å manipulere og kunne påvirke. I et slikt miljø kan de skape sin egen lek ved hjelp av ikke-definerte elementer i miljøet som steiner, sand, vann og pinner. Dette handler om muligheten til foranderlighet og om viljen til å skape noe eget fra tilgjengelige materialer (Kampmann, 1994, referert i Hagen, 2015). Ut ifra en slik tankegang vil tilgang til mer materialer og variasjon skape mer lek og lek som er bedre tilpasset hvert enkelt barn. Dette ble også vist ved at fleksibelt utstyr som sykler, baller, bøtter og spader ble brukt mye og med variasjon. Syklene ble for eksempel brukt i rollelek og for å skape rom i rolleleken, men de kunne også føre til uenigheter blant barna fordi det var et begrenset antall sykler (Hagen, 2015).

## 4.0 Metode

I dette metodekapittelet, ønsker vi å vise til hvilken form av metode som ble valgt og hvorfor. Videre så begrunner vi valget av informanter og hvordan vi fikk informasjon fra dem. Vi vil også gå inn på hvordan vi tok etiske hensyn og hensyn til personvern. Avslutningsvis blir våre møte med feilkilder og kildekritikk belyst.

### 4.1 Valg av metode

Vi valgte en kvalitativ forskningsmetode fordi vi ønsket å gå mer i dybden og for å få et mer helhetlig bilde av temaet. Kvalitative metoder brukes til systematisering av og gir innsikt i menneskelige uttrykk, enten språklige ytringer eller handling (Bergsland & Jæger, 2022, s. 28). Gjennom kvalitativ metode ønsker vi å orientere oss mot subjektive opplevelser som kan fortelle om opplevd erfaring, hvor vi prøver å forstå mening og opplevelser som ikke kan måles eller tallfestes (Bergsland & Jæger, 2022, s. 28). Vi vil da få muligheten til å få større nærhet til barnehagefeltet og kunne gå i dybden med informantene. Kvalitativ metode vil gi oss mer detaljert og utfyllende informasjon om temaet og derfor velger vi å intervju noen få i hver av barnehagene vi har valgt. Ved bruk av kvalitativ forskningsmetode ønsker vi å få frem informantenes erfaringer og opplevelser i praksis.

### 4.2 Intervju som metode

Kvalitativt intervju er den metoden som er mest brukt for å samle inn kvalitative data. Metoden er fleksibel ved at den kan brukes nesten overalt og det er mulig å få fyldige og detaljerte beskrivelser av temaet (Christoffersen og Johannessen, 2012, s. 77). Beskrivelsene som vi får av informantene kan bidra til å få et innblikk i deres livsverden og dermed kunne få kunnskap om problemstillingen vår. Det kvalitative forskningsintervjuet blir karakterisert som en samtale med et formål og en struktur. Formålet i denne sammenheng handler om å forstå eller beskrive temaet vårt. Strukturen handler om rollefordelingen mellom intervjuer og informanter. Svarene fra informantene registrerer vi og de regnes som dataene i kvalitative intervjuer.

Vi valgte å ha et semi-strukturert intervju, som vil si at intervjuet foregår som en samtale

mellom informant og forskeren, men at gangen i samtalen er styrt av forskeren (Bergsland & Jæger, 2022, s. 34). Spørsmålene i intervjuet var åpne for å få informantene til å fortelle utfyllende fra deres eget perspektiv om det aktuelle temaet. Denne typen intervju er en datainnsamlingsteknikk som baserer seg på utspørring av flere individer, enten samlet eller hver for seg. Spørsmålene er klare på forhånd, men intervjuer er åpen for at det kan tas opp tema som ikke var planlagt på forhånd (Postholm og Jacobsen, 2011, s. 76). Dette kan være erfaringer eller informasjon fra informantene som kan gi ekstra dybde i intervjuet.

Vi brukte strategisk utvalg når vi valgte ut informanter. Det vil si at vi på forhånd mente at de hadde noe spesielt å bidra med til intervjuene (Dalland, 2020, s. 59). Grunnen til vi valgte å intervju ansatte i barnehagen er at de har mye kunnskap og gjort seg erfaringer/observasjoner som kan besvare vår problemstilling.

### 4.3 Valg av informanter

Vi valgte å intervju seks informanter fordelt på tre ulike barnehager. Ved å ha to intervjuobjekt i hver barnehage vil vi kvalitetssikre og skape mer dybde i svarene våre. Intervju med flere informanter gir oss flere erfaringer og observasjoner, sammenlignet med intervju av færre eller observasjon som metode. Fire av informantene er pedagogiske ledere, en er styrer og en er eier. Alle informantene har mye erfaring med barns lek på ulike underlag. Den ene barnehagen har tilnærmet kun naturlig underlag, den andre har tilnærmet kun gummiunderlag og den tredje har innslag av begge deler. Årsaken til at vi valgte dette var for å se forskjeller mellom barnehagene, men også for å øke validiteten til oppgaven. Dersom vi kun hadde valgt en av barnehagene er det mer utfordrende å få frem begge sider av saken. Den tredje barnehagen vil hjelpe oss til å få et mer objektivt syn på det, fordi de har innslag av både naturlig underlag og gummi.

### 4.4 Gjennomføring av intervju

Før intervjuet ringte vi til barnehagene og informerte kort om temaet og problemstilling. Før vi møtte informantene ga vi ut en intervjuguide med sentrale begreper som vi var avhengig av at de hadde kunnskap om for å kunne besvare spørsmålene. Intervjuguiden fungerte som informasjon om hva intervjuet skulle handle om. Den fungerte også som en faglig og mental

forberedelse til å møte informantene (Dalland, 2020, s. 83). På forhånd av intervjuet utformet vi spørsmål om de ulike temaene. For å øke reliabiliteten fikk ikke informantene utdelt spørsmålene på forhånd. Intervjuet bestod av spørsmål som tok for seg erfaringer og observasjoner som informantene har opplevd og som kan hjelpe med å belyse problemstillingen vår. Vi erfarte at vi ikke trengte å stille alle spørsmålene vi hadde utformet, ettersom intervjuobjektene svarte på tvers av dem.

Sammen med intervjuguiden sendte vi ut samtykkeskjema for at de vi intervjuer skulle forstå hva det innebærer å delta. Vi informerte om tema og hva slags oppgave vi skrev. I samtykkeskjema fikk de informasjon om at deres og barnehagens anonymitet vil bli ivaretatt. Intervjupersonen ble også gjort oppmerksom på at vi har taushetsplikt om det vi får høre i intervjuet. Dette kan skape en fortrolighet som gjør at de vil fortelle mer enn du spør om (Dalland, 2020, s. 82).

Vi startet intervjuet med å få oversikt over hva intervjuobjektet la i de ulike begrepene. Dette gjorde vi for å avklare begreper, og ved manglende kunnskap fikk de kort forklart hva de ulike begrepene betyr. Grunnen til at vi gjorde dette var for å forsikre oss om at vi hadde samme oppfatning om temaet, slik at svarene ble av kvalitet.

Ettersom vi er tre personer på gruppen, hadde vi mulighet at en hadde intervjuet og to skrev notater. På denne måten kunne vi opprettholde en god flyt i intervjuet, samtidig som vi tok gode notater. Dette gjorde at vi ikke trengte å ha lydopptak, og dermed ikke trengte å søke NSD.

#### 4.5 Etiske hensyn og personvern

I arbeid med vår bacheloroppgave har det vært sentralt å tenke gjennom hvilke etiske utfordringer arbeidet vårt medfører. Etikk handler om refleksjoner over handlinger og normer og verdier som styrer oss (Tholin, 2021, s. 106). Det er ikke noe sterkt skille mellom forskningsetikk og annen etikk. Forskningsetikk handler om vurderinger av forskning opp mot samfunnets verdier og normer (Dalland, 2020, s. 168). Ulike vurderinger kan være planlegging og valg av problemstilling, valg av metode og hvordan resultat skal anvendes og rapporteres. Andre deler av forskningsetikken som står sterkt er personvern, og å sikre at de som deltar ikke opplever skader eller unødvendige belastninger. I intervju kan dette handle om sårbare og følsomme områder som informanten kan ha vanskeligheter med å bearbeide og

komme seg ut av igjen (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 42). Vi hadde derfor fokus på informantenes observasjoner og erfaringer, fremfor deres rolle i situasjonene. Dette er en av tre hensyn som må tas ifølge Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora sine retningslinjer (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 41). Et annet hensyn er informantens rett til selvbestemmelse og autonomi. Derfor har vi tatt i bruk informert samtykke i form av informasjons- og samtykkeskjema. Dette går ut på at informantene får informasjon om forskningens overordnede mål, at deltakelse er frivillig og at informanten har mulighet til å trekke seg når som helst uten at det får negative konsekvenser (Bergsland & Jæger, 2022, s. 47). Det tredje er forskerens plikt til å respektere informantens privatliv. Informantenes personopplysninger er opplysninger og vurderinger som kan gjøre det mulig å identifisere enkeltpersoner. Vi valgte å ta i bruk anonymt datamateriale som består av opplysninger som verken direkte eller indirekte kan identifisere enkeltpersoner (Dalland, 2020, s. 170). Dette var også en av årsakene til at vi ikke trengte å søke til NSD.

#### 4.6 Feilkilder og kildekritikk

Kildekritikk handler om å bruke kilder på en informert og reflektert måte, slik at forskeren i størst mulig grad kan trekke holdbare konklusjoner på grunn av kildematerialet. Alt som kan være med på å bidra i skriftlige arbeid er kilder. Det stilles krav til hvordan man skal søke etter kilder, vurdere de, gjøre rede for de og hvordan man bruker de (Dalland, 2020, s. 139). Etter at en kilde eller informasjon er funnet, må den vurderes. Kilden eller informasjonen vurderes med tanke på kvalitet og hvor relevant den er for arbeidet. Evnen til å gjøre disse vurderingene kalles informasjonskompetanse. «Informasjonskompetanse er evnen til å søke og lokalisere informasjon, vurdere informasjon kritisk med tanke på relevans og pålitelighet og ta den i bruk i egen kunnskapsutvikling» (Dalland, 2020, s. 140).

I kvalitativt forskningsintervju ligger det en mulig feilkilde i kommunikasjonsprosessen. Det betyr at informanten kan misforstå et spørsmål, intervjueren kan notere unøyaktig og meningsinnholdet kan endres ved renskrivning. Disse feilkildene i kommunikasjonsprosessen fører til redusert pålitelighet (Dalland, 2020, s. 63). Derfor valgte vi å sende de renskrivende intervjuene til informantene til godkjenning. Dette vil øke pålitelighet og redusere risikoen for misforståelser. De kunne også legge til der de mente det manglet noe, men dette markerte vi i rødt slik at vi kunne ta høyde for dette i drøftingen.

Et kvalitativt forskningsintervju har også begrensninger ved at man henter informasjon og kunnskap fra få kilder. Sammenlignet med kvantitativ metode vil det være mer utfordrende å få et bilde av realiteten. Vi har forsøkt å kompensere for denne begrensningen ved å ha flere barnehager og flere informanter i hver barnehage. Derimot ville datamaterialet vært mer overfladisk, og vi hadde ikke klart å gå like i dybden dersom vi hadde valgt kvantitativ metode.

Forskningsmetoder skal gi troverdig kunnskap. Det vil si at kravene til validitet og reliabilitet skal være oppfylt (Dalland, 2020, s. 43). Reliabilitet i forskning handler om pålitelighet. Det vil si hvor nøyaktig undersøkelsens data er. Reliabilitet kan knyttes til hvilke data som brukes, måten de samles inn på og hvordan de bearbeides (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 23). Vi valgte å bruke alle data slik at det blir et ærlig bilde fra intervjuene og at reliabiliteten skal være høy. Informantene kan utelate negative eller positive sider ved en sak som vi ikke har kontroll over. For å øke reliabiliteten fikk ikke informantene utdelt spørsmålene på forhånd. Dette gjorde vi fordi vi ønsket mest mulig genuine svar, som var minst mulig påvirket av andre kilder eller øvd inn.

I kvalitative studier kan validitet knyttes til troverdighet og overførbarhet (Dalland, 2020, s. 44). Her handler troverdighet om hvor godt egnet en metode er til å undersøke det den skal undersøke. Og overførbarhet vil si at resultatene fra et forskningsprosjekt kan overføres til lignende fenomener. For å øke validiteten intervjuet vi tre barnehager med ulike erfaringer med underlagene. Dette øker validiteten fordi vi ser saken fra tre ulike sider, som vil gi en bedre representasjon av virkeligheten. Vi valgte å intervju en barnehage med gummi, en med naturunderlag og en med begge deler. Dette gjorde vi ettersom vi tenkte det lett kunne bli til at barnehagen med gummi, kanskje ville gi et utelukket positivt svar om gummi, og barnehagen med naturunderlag, ville gjøre det samme om naturunderlag. Dette var årsaken til at vi valgte å intervju en barnehage som hadde begge underlagene.

En svakhet er at vi kun intervjuet en barnehage av hver type og at alle var på Vestlandet. For å øke kvaliteten på undersøkelsen kunne vi ha intervjuet flere barnehager og hvis mulig intervjuet barnehager i en annen landsdel.

## 5.0 Resultat og drøfting

I dette resultat og drøftingskapittelet vil vi ta utgangspunkt i de seks intervjuene som vi har gjennomført, der vi går inn på tre hovedfunn. Det første hovedfunnet er at seks av seks informanter sier at leken er mer voksenstyrt på gummi. Det andre hovedfunnet er at seks av seks informanter sier at det er mindre konflikter i naturen. Og det tredje hovedfunnet er at våre informanter hevder at gummiunderlaget kan både være positivt og negativt i forhold til sikkerhet ved risikolek. Grunnen til at vi har valgt å ta utgangspunkt i tre hovedfunn, er at vi da kan gå dypere inn på hver av dem.

### 5.1 Alle informantene hevder at leken er mer voksenstyrt på gummiunderlaget

*“Underlaget byr ikke på lek og barna kjeder seg gjerne litt mer. De voksne må tilføre leker i leken eller sette i gang felleleker (for eksempel rødt lys), hente sykler, sandkasseleker, kritt med mer. Samt ta med inneleker ut.”* – Informant fra barnehage med både gummi og natur

I samtlige av intervjuene kommer det frem at leken er mer voksenstyrt på gummiunderlag. I intervjuene sier noen av informantene at gummiunderlaget ikke byr på lek og barna kjeder seg gjerne litt mer. Årsaken til dette kan være at gummiunderlaget ikke stimulerer til lek på samme måte som et naturlig underlag gjør. Det at informantene hevder at gummiunderlaget ikke stimulerer til lek stemmer godt med Hagen (2015), som hevder at miljøets kompleksitet og foranderlighet kan bidra til å forlenge lekeinteressen og øke mulighetene for lek (Hagen, 2015, s. 4). En av informantene sier at gummiunderlaget er det samme store deler av året og det er mindre utforskning og undring. Hagen (2015) påpeker at barns naturlige væremåte er utforskende og nysgjerrig, og de bruker derfor kort tid på å utforske et miljø, en gjenstand eller et lekeapparat (Hagen, 2015, s. 4). Det er derfor viktig at miljøet er foranderlig og komplekst slik at barna kan utforske og undre. Gjennom leken vil barna styrke sin evne til å problemløse, på grunnlag av deres utforskning og utfoldelse av kreativitet (Lillemyr, 2018, s. 39). Ved manglende kreative utfordringer kan det derfor tenkes at problemløsningsevnen påvirkes negativt og dermed også deres livsmestring.

En av informantene sier at på gummiunderlaget er det ofte klatrestativ hvor de får trent motorikk og koordinasjon, men at det fort kan bli ensformig. Dette stemmer godt med Hagen (2015) som hevder at det ofte er faste installasjoner med mono-funksjonalitet på



gummiunderlaget. Disse installasjonene gir lite rom for kreativitet og variasjon (Hagen, 2015, s. 4). Ettersom det gir lite rom for kreativitet og variasjon vil barna raskere miste interesse, fordi de har utforsket og mestret de utfordringene som installasjonene gir. Manglende kreative utfordringer kan tenkes å føre til lavere grad av evne til problemløsning, noe som påvirker barns livsmestring negativt.

En motsetning til faste installasjoner er dynamiske miljø som i større grad gir variasjon over tid. Naturen er et eksempel på et dynamisk miljø. En av informantene sier at naturen er alltid i endring noe som gjør at barna ser nye muligheter, er kreative, nysgjerrig, utforskende og undrer seg sammen over hva som skjer i naturen. Hagen (2015) underbygger dette og sier at dynamiske miljø er foranderlige i seg selv og barna kan være med på å forme sitt eget lekemiljø (Hagen, 2015, s. 4). Naturen er levende og konstant i endring, mens gummiunderlaget er dødt og uforanderlig. Når noe er foranderlig lærer barna at forandringer er naturlig og de kan bli mer tilpasningsdyktige og bedre på å håndtere endringer som skjer i løpet av livet. Dette påvirker barns livsmestring positivt.

*“Affordances på gummiunderlag krever at ansatte må tilføre ting, og barna spør om å få kritt, om de ansatte kan tegne paradis, om de kan sykle. Barna må få leker, som et utgangspunkt for utforskningen. I bunn og grunn så er barns bruk av affordances på gummiunderlaget i stor grad voksenavhengig.”*

- Informant fra barnehage med naturlig og gummiunderlag.

En annen årsak for at leken blir mer voksenstyrt på gummiunderlag kan skyldes at barna ser færre muligheter i området. Flere av våre informanter hevder at gummiunderlaget fører til mindre selvstendig lek og barna vil derfor søke de voksne for hjelp. Dette stemmer godt med Hagen & Rystad (2014) som sier at tilgangen til løse materialer forlenger lekeinteressen, fordi barna kan skape rom ut fra egne intensjoner og ønsker (Hagen & Rystad, 2014, referert i Hagen, 2015, s. 4). Siden gummiunderlag i utgangspunktet er dødt underlag, så må de voksne tilføre løse materialer for å stimulere til kreativ lek. Når miljøet er mindre foranderlig, vil mulighetene for lek og interessen for lekaktivitetene bli lavere. Barna blir derfor mer avhengige av at de voksne skal sette i gang lek.

En av informantene i barnehagen med både gummiunderlag og naturlig underlag sier at på det naturlige underlaget trenger en ikke å tilføre lekematerielle for å gi barna noe å utforske. Informanten sier at barna ser mulighetene på egenhånd i det naturlige, noe som stemmer

overens med Hagen (2015) som hevder at barn foretrekker miljø hvor de har muligheten til å påvirke og å manipulere miljøet. Da har de muligheten til å skape sin egen lek med bruk av ikke-definerbare elementer, som steiner, sand, vann og pinner (Hagen, 2015, s. 10). Når barn har mulighet for å skape sin egen lek med bruk av ikke-definerbare elementer kan de oppleve mer mestring ettersom de tilpasser leken ut ifra sine forutsetninger og interesser. Med mer mestring opplever barna, ifølge Hallowell (2003), større grad av lykke og de kan bygge opp sin selvtillit og tro på egne evner (Hallowell, 2003, referert i Størksen, 2018, s. 198). Dette er positivt for barns livsmestring.

Til tross for at man kan tenke at naturen kan tilby barna flere muligheter, så forteller informantene fra barnehagen med gummiunderlag at barna vil se muligheter uavhengig av underlaget de leker på. Dette stemmer med Hagen (2015) som sier at det også er mulig å tilføre leker som er fleksible og kan brukes til mer enn bare en ting. Sykler kan for eksempel brukes til å lage et rom eller definere et område som barna kan bruke i rollelek (Hagen, 2015, s. 11). En utfordring med slik utstyr kan være at det er et begrenset antall av dem slik at det blir konflikter om fordelingen.

*“På vanlig lekeplass vil barn gjerne i større grad mestre å sykle da det er mindre motstand. Det vil være vanskeligere å gjøre på naturlig underlag. Det vil være lettere å få fart og barn vil lære seg avstand, fart og det å sette egne grenser. Det er ett fint underlag å begynne på og å lære seg å mestre denne type ferdigheter”. - Informant fra barnehage med gummiunderlag.*

Flere av informantene sier at de kan lære seg mer konkrete ferdigheter som å sykle, stupe kråke og spille fotball. Når barna øver på konkrete ferdigheter, kan de oppleve mestring og tro på egne evner. Dette støttes av Størksen (2018), som forklarer at de bygger på selvtillit til å kunne tro på at de mestrer ulike utfordringer ved hjelp av repetisjon, innsats, gode strategier og samarbeid (Størksen, 2018, s. 196 & 197). Ifølge Hallowell (2003) er også mestring en sentral byggestein for et lykkelig liv, hvor han anbefaler at barn veiledes mot det som engasjerer dem og det de mestrer (Hallowell, 2003, referert i Størksen, 2018, s. 198). At barna lærer seg å mestre gjennom repetisjon, innsats, gode strategier og samarbeid, kan påvirke deres livsmestring positivt, ved at de har større tro på egen mestringsevne. Når leken er mer voksenstyrt på gummiunderlag, kan man likevel ved hjelp av kompetente voksne sørge for at barna opplever mestring. På gummiunderlag kan de voksne finne utfordringer som passer med barnas mestringsnivå, samtidig som de opplever at det er utfordrende.

## 5.2 Samtlige informanter sier det er mindre konflikter i naturen

«*Jo mindre definerbar leken er, jo mindre konflikter er det. Barna samarbeider mer ute i naturen.*» - Informant fra barnehage med gummi

At det er mindre konflikter ute i naturen er kjent for mange av oss, men som informanten sier så kan det tenkes at dersom en tar bort lekeapparater og konkrete leker så kan dette påvirke samholdet i barnegruppen. Dette samsvarer med Lundhaug & Neegaard (2013) som hevder at man er mer opptatt av å samarbeide i friluftsliv og at fokuset blir mer på å hjelpe hverandre istedenfor å konkurrere mot hverandre. Han hevder videre at det er mer naturlig å gi en hjelpende hånd i naturen (Lundhaug & Neegaard, 2013, s. 79). Det kan tenkes at barn opplever større livsglede og livsmestring ved naturlig underlag i samhold med andre barn hvor konfliktnivået da er mindre enn hvor det er tilsatt konkrete leker. Dette stemmer med Drugli og Lekhal (2018) som hevder at livsmestring handler om at barna får oppleve det positive for trygghet, lek og mestring i hverdagen. De sier også at det er disse opplevelsene sammen med andre barn og voksne som gjør at robustheten bygges, barna får tiltro til seg selv og kan ta dette med seg videre i livet (Drugli & Lekhal, 2018, s. 31).

En informant fra barnehagen med naturlig underlag sier at: «*I skogen har du utallige mengder med pinner og kongler og vi opplever at de bruker fantasien her og later som at det er noe annet i leken. Det er også mindre konflikter.*». Dette stemmer med Sandseter og Storli (2020) som hevder at i naturen har barna uendelig med muligheter hvor leken bærer preg av spontanitet hvor barna tolker miljøets funksjon ut fra deres eget synspunkt (Sandseter & Storli, 2020, s. 19). Det kan tenkes at når barn får styre leken på eget initiativ utfra egne synspunkt kan den være mindre konfliktfylt. Det skyldes at de må samarbeide for å kunne fortsette den lekne fantasifulle leken uten regler å forholde seg til. Øksnes (2019) hevder også at barn går inn i en egen fantasiverden under lek hvor barna får en pause fra hverdagens virkelighet, hvor de da tar ansvar for egen læring og utvikling (Øksnes, 2019, s. 93). Det kan tenkes at når barn får øvd seg på å ta ansvar for egen læring og utvikling vil dette ha en påvirkning på mestringsfølelsen som igjen vil være positivt for barns livsmestring.

En informant hevder at leken blir annerledes utenfor porten hvor barna da varierer på hvem som tar styringen i leken. Dette resulterer i at det blir mindre konflikter. Det samsvarer med Størksen (2018) som sier at barn som leker med andre barn vil bedre utvikle sosial

kompetanse. Han sier også at når barna bytter på hvilken type lek som lekes eller utforskes vil det gi de evnen til å samarbeide, utvikle empati, selvhevdelse og selvkontroll. Det å bytte på å ta styring i leken kan også bidra til at de selv tar initiativ og at de utvikler evnen til å tolke andres lekesignaler (Størksen, 2018, s. 115). Det kan tenkes at når barna utvikler evnen til å tolke andres lekesignaler vil det oppstå færre konflikter. Søbstad (2006) viser også til at vennskap og sosial kompetanse er svært viktig å dyrke i barnehagen, ettersom det gir grunnlag for gode opplevelser sammen med andre resten av livet. Livslysten og gleden økes med gode relasjoner og nærhet til andre og er en viktig bidragsyter å ta med seg videre i livet (Søbstad, 2006, s. 120). Når det er flere barn som får muligheten til å lede leken kan det tenkes at flere barn vil oppleve mestringsopplevelse og få økt selvfølelse. Positiv erfaring med å lede leken kan bygge selvtillit og tro på seg selv. Det kan gjøre de mer robust til å takle utfordringer som kommer senere i livet og gir de livsglede. Dette vil være positivt for barns livsmestring, noe som stemmer godt overens med Størksen (2018) som sier at leken gir mulighet for øvelse som også skaper mestring. Barna får øvd seg på å ta del i bestemmelser når leken foregår på naturlig underlag, hvor de kan kjenne på stolthet og lykke (Størksen, 2018, s. 198).

Det er bra at barna får bytte på å ta ledelsen i leken, men det kan tenkes at noen barn vil oppleve utfordringer med å ikke få bestemme hver gang, og at de må bytte på det. Dette samsvarer med Jørgensen (2017) som sier at man ikke skal pakke barna inn i bomull. Barna må lære seg å håndtere nederlag som for eksempel at du ikke alltid får leke din lek, men må leke en annen sin lek. Barnet må derfor lære seg å utsette eget behov til en større helhet enn bare seg selv (Jørgensen, 2017, s. 158). En strategi barna kan ta bruk ved konflikter og vanskelige situasjoner er mentalisering. Ved bruk av mentalisering utvikler barna robusthet og dermed lettere utgangspunkt til å kunne håndtere konflikter i eldre alder også (Jørgensen, 2017, s. 91). Det å mestre hvordan man skal løse konflikter kan påvirke barns livsmestring positivt.

En informant fra barnehage med både gummi og natur sier: *«På tur i skogen er det mindre konflikter enn om de blir i barnehageområdet»*. En av årsakene til at det er mindre konflikter i skogen kan være at barn som leker i naturen vil ha gode motoriske ferdigheter som gjør at de klarer utfordringene leken krever. Dette samsvarer med Osnes et al. (2020) og Størksen (2018) som hevder at barn med motoriske vansker har en sosial begrensning og kan ha vansker med sosial tilpasning. De hevder også at barn som mestrer nye ferdigheter vil gi større lekemuligheter med andre barn (Osnes et al., 2020, s. 137) (Størksen, 2018, s. 196). Det kan tenkes at når barn ikke mestrer det som kreves for å få innpass i leken vil det bli vanskeligere

å kunne håndtere egne følelser og vansker med selvregulering. I motsetning kan muligens barn som oppholder seg i skogen bli motorisk sterkere og lærer seg dermed å beherske de motoriske ferdighetene, som gjør at de kan få en fordel med at de klarer å mestre det som trengs for å kunne delta i leken.

### 5.3 Samtlige informanter hevder at gummiunderlaget kan både være positivt og negativt i forhold til sikkerhet ved risikolek

Samtlige informanter mente at gummiunderlaget har en funksjon som fallunderlag. En av informantene poengterte at det er påkrevd fallunderlag ved høyder. Dette stemmer overens med forskriftene for lekeplassutstyr, og kan ha en positiv effekt i forhold til risikoleken, da det kan hindre større skader ved bruk av for eksempel klatrestativer. Her forholder informantene seg til regelverk/regler som sier at alle lekeapparater med en høyde på over 60 cm skal ha ett fallunderlag i hele sikkerhetssonen (Lundhaug & Neegaard, 2013, s. 43).

En annen informant fremmet også at steiner på gummien kan ødelegge sikkerheten i fallunderlaget. Her forholder informanten seg til regelverk/regler der det står at sikkerhetssonen blir defekt når at det ligger løse gjenstander under lekeapparatene. Det vil medføre en negativ virkning med tanke på risikoleken (Lundhaug og Neegaard, 2013, s. 44). Allerede her ser vi at gummiunderlaget kan både være positivt og negativt med tanke på sikkerheten ved risikolek.

Samtlige av informantene sa at leken er mer voksenstyrt på gummiunderlaget. Med tanke på risikoleken kan dette føre til at ansatte sine bekymringer og egne risikovurderinger blir smittet over på barna, som igjen kan føre til at barns lek blir mindre risikopreget. En av informantene fremmet at det var større mulighet for å skade seg på gummiunderlaget. Denne frykten er vanlig hos ansatte og er ofte basert på ansatte sine egne erfaringer, ferdigheter og kompetanse (Osnes et al., 2020, s. 155). Ved at ansatte selv tar del i risikolek og er gode rollemodeller, kan barna bli inspirerte. Ansatte kan også lede organisert risikofylt lek der det blir tatt hensyn til barnas individuelle forutsetninger. Dette kan ha en positiv innvirkning på barns livsmestring over tid, fordi gledebasert aktivitet kan være med på å minske stress og forbygge depresjon (Størksen, 2018, s. 44).

Flere av informantene fremmer at underlaget blir glatt på vinteren. Dette kan virke negativt på barns risikolek fordi frostbelagte sikkerhetssoner må sikkerhetsvurderes og kan bli stengt av

(Lundhaug og Neegaard, 2013, s. 43). Dette kan hindrer barna i å utøve risikolek på gummiunderlaget, da alle høyder over 60 cm kan bli utilgjengelig i perioder. Men samtidig kan det å for eksempel holde balansen på det glatte underlaget være risikolek i seg selv. Dette stemmer med Kleppe et al. (2017) som hevder at risikolek er lek som involverer usikkerhet og utforskning kroppslig og som kan føre til enten positive eller negative konsekvenser (Kleppe et al., 2017, referert i Osnes et al., 2020, s. 156). Når barna mestrer å holde balansen på det glatte underlaget kan de oppleve risikomestring. Risikomestringen innebærer å kunne vurdere risikoen, men også det å utvikle seg motorisk som fører til å håndtere farer i fremtiden (Lundhaug og Neegaard, 2013, s. 30).

Flere informanter mener også at det «trygge» gummiunderlaget har en positiv effekt når små barn lærer seg å gå/går. Det å mestre innebærer blant annet å lære seg nye ferdigheter og da mestre disse (Størksen, 2018, s. 196). Ifølge dette vil barna oppleve mestring ved å gå på gummiunderlaget. Videre kan denne mestringen bli en del av livsmestringen, og da senere hjelpe barna ved møter med medgang og motgang (Størksen, 2018, s. 36). En kan og si at barna utfører risikofylt lek ved å gå. Dette stemmer med Aamli, som hevder at det å reise seg og gå kan være risiko for de små barna (Aamli, 2018). Ved at barn opplever denne risikoen, vil de gjerne oppsøke mer risikofylt lek grunnet spenningen og gleden som kan oppstå hos barna (Sandseter & Jensen, 2014, s. 15).

En informant sa at: *«Hvis et barn klatrer opp på en stein og vet at det er mykt under, gir det ikke like mye mestring som hvis det er en reell risiko.»*. Det kan tenkes at det samme gjelder for et klatrestativ med fallunderlag. Dette kan ha sammenheng med viktigheten av barns redsel i kombinasjon med glede, for å oppnå risikolek (Sandseter & Jensen, 2014, s. 15). Da denne redselen ikke alltid er til stede vil heller ikke barna kjenne på denne mestringen i like stor grad som på det naturlige underlaget. Ved risikolek hos barn øker mestringsfølelsen etter hvor høy risikoen er og i hvor stor grad de mestrer (Sandseter & Jensen, 2014, s. 15). Her kommer også risikovurderingen inn, da dette ikke er noe barna behøver å tenke på i like stor grad ved lek i ett sikkerhetsklart klatrestativ (Hallås & Karlsen, 2015, s. 98). Men samtidig sa fem av seks informanter at underlaget er hardere enn hva en tror. Ved at barna får informasjon om dette enten fra de voksne, fra andre barn i barnehagen eller fra egen erfaring, kan dette medføre en bevissthet om den reelle risikoen, og barna vil muligens oppsøke risikoen i leken.

En informant fremmet at det er unaturlig å hoppe eller falle på ett flatt underlag. Risikolek kan

innebære det å hoppe eller falle fra høyder (Sandseter & Jensen, 2014, s. 14). Dette kan virke negativt på fallunderlaget under risikoleken om det er relativt flatt, da barn ikke av natur velger å hoppe eller falle på lik linje som med det naturlige underlaget. Samtidig kunne barnehagene skapt ett mer kupert fallunderlag, ved å bytte ut det gummibaserte fallunderlaget med gress i sikkerhetssonen. Det er tillatt å bruke gress som fallunderlag, ved høyder under 150 cm. Det negative med gress som fallunderlag er at det er lite slitesterkt og at det vil over tid bli mindre støtdempende (Lundhaug & Neergaard, 2013, s. 43). To av informantene nevner slitasjen av gresset, og en av de nevner at områder med gress må stenges av ved denne slitasjen. En informant nevnte også at gress kan gi lav støtdemping.

De fleste informantene nevner at barna utfører risikofylt lek i naturen, men ingen nevner den risikofylte leken på gummiunderlaget. Årsaken kan være at barna ikke er klar over risikoen de tar i klatrestativer med gummiunderlag, på samme måten som de føler risikoen med et naturlig underlag. Om barna ikke opplever denne risikofylte leken i barnehagens uteområde, så kan barna også frarøves følelsen av flow i leken. Den risikofylte leken bærer preg av dristigheten og det vågale, som også finner sted i flytopplevelsen, der barna er i nuet under leken (Lundhaug & Neergaard, 2013, s. 31). Denne flytsonen holder sted mellom barns angstfylte følelse og at de kjeder seg (Lillemyr, 2018, s. 217).

## 6.0 Avslutning og konklusjon

I arbeid med vår bacheloroppgave har vi undersøkt hvordan underlaget i barnehagen påvirker barns lek og hva det vil si for barns livsmestring. Ved bruk av kvalitativt forskningsintervju kom vi frem til tre hovedfunn. I hovedfunnene hadde alle informantene tilsvarende like meninger til tross for at de arbeidet i barnehager med ulike underlag.

Det første funnet vårt er at leken bli mer voksenstyrt på gummiunderlag. En av konsekvensene av selvstyrt lek på naturlig underlag er at barna får kreative utfordringer som bidrar til god problemløsningsevne. Barna får også håndtere foranderligheten til naturen, som gjør at de blir mer tilpasningsdyktig og gode på å takle endringer. Funnene viste også at barna kan tilpasse utfordringer til sitt nivå på naturlig underlag og opplever derfor oftere mestringsopplevelser. Likevel ble det vist at barna har mange muligheter for mestringsopplevelser også på gummiunderlag. God problemløsningsevne,

tilpasningsdyktighet og mange mestringsopplevelser i barnehagen påvirker barns livsmestring positivt.

Det andre funnet er at underlaget påvirker konfliktnivået og samarbeidet i barnegruppen. Ved lek på naturlig underlag viste funnene at konfliktnivået er lavere, og at dette kan gi barna større livsglede og livsmestring. Funnene indikerte også at samarbeid mellom barna ble bedre når de kunne styre leken ut ifra egne synspunkt, og at bedre samarbeid fører til mer mestring. På naturlig underlag bytter barna oftere på å ta styringen og flere får lede leken, noe som kan føre til økt selvfølelse og selvtillit. Når barna bytter på å lede leken vil det si at flere får utfordret seg på å ikke få leken sin valgt. Dette kan hjelpe barna til å forstå at de ikke alltid får viljen sin og at de håndterer konflikter bedre. Mestringsopplevelser, økt selvfølelse og selvtillit, og konfliktløsning er faktorer som påvirker barns livsmestring positivt, og som kan utvikles i større grad på naturlig underlag.

Det tredje funnet er at gummiunderlaget kan både være positivt og negativt i forhold til sikkerhet ved risikolek. Det kom frem at gummiunderlagets mente sikkerhet, kan påvirke barns mestring og risikolek negativt. Denne sikkerheten er preget av lovpålagte forskrifter for utelekeplassen. Flere barn har skapt seg erfaring om hvilken grad av sikkerhet gummiunderlaget gir, og vurderer derfor at denne typen miljø er mindre risikofyllt. Samtidig indikerte funnene at å balansere på det isbelagte gummiunderlaget kan være risikolek for barn, da de kjenner på både redsel og glede. Små barn kan også kjenne på risiko når de reiser seg opp og går på gummiunderlaget. Barns forskjellige tankegang om hvor reell risikoen er, vil føre til ulik grad av mestringsnivå. Redusert mestringsnivå vil påvirke barns selvfølelse, som igjen kan ha en negativ påvirkning på barns livsmestring.

Fra våre funn ser vi at barn kan utvikle stor grad av livsmestring på naturlig underlag. Flere av egenskapene de utvikler på naturlig underlag vil være fordelaktig for barnas livsmestring. Dette betyr ikke at det ikke finnes muligheter på gummiunderlag, for det finnes også muligheter på dette underlaget som bidrar positivt til barns livsmestring. Men lek på naturlig underlag vil ifølge denne undersøkelsen påvirke barns livsmestring positivt i større grad.



## Litteraturliste

- Aamli, K. (2018). *Risikolek for de yngste*. Hentet fra: utdanningsforskning.no.
- Bagøien, T.E. & Storli, R. (2019). *Lag en naturlekeplass*. Gyldendal forlag.
- Bergsland, D. M. & Jæger, H. (2022). Bacheloroppgaven. I D. M, Bergsland. & H, Jæger. (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. (s. 15-50). Cappelen Damm Akademisk.
- Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Abstrakt forlag.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving (7.utg)*. Gyldendal
- Drugli, M.B. & Lekhal, R. (2018). *Livsmestring og psykisk helse*. Cappelen Damm Akademisk.
- Hagen, T.L. (2015). Hvilken innvirkning har barnehagens fysiske utemiljø på barns lek og de ansattes pedagogiske praksis i uterommet. TIDSSKRIFT FOR NORDISK BARNEHAGEFORSKNING, (s.2-3).
- Hagen, T.L. & Rystad, P. G. (2014). Utemiljø som inspirerer til barns fysisk aktive lek. I M. Sæther & T. L. Hagen (Red.), *Kreativ ute – barnehagepedagogikk med uterommet som læringsarena* (s. 30-44). Fagbokforlaget.
- Jensen, M. & Osnes, M. (2014). Sirkus – vilt og farlig i en magisk ramme. I Sandseter, E.B.H. & Jensen, J. (Red.), *Vilt og farlig – om barns og unges bevegelseslek* (s.135-151). Gyldendal Akademisk.
- Jørgensen, P.S. (2017). *Robuste barn. Gi ditt barn ansvar, livsmot og tiltro til seg selv*. Cappelen Damm Akademisk.
- Klepsvik, K. & Heggen, M.P. (2015). Ta naturen tilbake i barnehagen. I Hallås, B.O. & Karlsen, G. (Red.), *Natur og danning. Profesjonsutøvelse, barnehage og skole* (s.95-111). Fagbokforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplanen for barnehagen: Forskrift om rammeplanen*

- for barnehagens innhold og oppgaver. Hentet fra: <https://www.udir.no/>
- Lie, S., Vedum, T.V. & Ødegaard, T. (2015). *Undre meg på – Naturfag i barnehagelærerutdanningen*. Oplandske Bokforlag.
- Lillemyr, O.F. (2018). *Lek på alvor*. Universitetsforlaget.
- Lysklett, O.B. (2021). *Ute hele uka. Natur og friluftsbarnehage*. Universitetsforlaget.
- Lundhaug, T. & Neegaard, H.R. (2013). *Friluftsliv og uteliv i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk.
- Nordin-Hultman, E. (2004). *Pedagogiske miljøer og barns subjektskaping*. Oslo: Pedagogisk forum.
- Norèn-Bjørn, E. (1977). *Lek, lekplatser, lekredskap: en utvecklingspsykologisk studie av barns lek på lekplatser*. Stockholm: Lekmiljørådet/LiberFörlag
- Osnes, H., Skaug, H.N. & Kaarby, K.M.E. (2020). *Kropp, bevegelse og helse i barnehagen*. Universitetsforlaget.
- Postholm, M.B. & Jacobsen, D.I. (2011). *Læreren med forskerblikk. Innføring i vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Høyskoleforlaget.
- Sanderud, J.R. (2022, 1. november). *En oppvekst på døde underlag*. NRK.  
<https://www.nrk.no/ytring/en-oppvekst-pa-dode-underlag-1.16143387>
- Sandseter, E.B.H. (2014). *Boblende glede og sug i magen: Risikofyllt lek i barnehagen*. I Sandseter, E.B.H. & Jensen, J. (Red.), *Vilt og farlig – om barns og unges bevegelseslek* (s.13-25). Gyldendal Akademisk.
- Sandseter, E.B.H. (2020). *Prosjektet EnCompetence: Bakgrunn, metode og hovedresultater*. I Sandseter, E.B.H. & Storli, R. (Red.), *Barnehagens fysiske inne og utemiljø* (s.15-35). Universitetsforlaget.
- Størksen, I. (2018). *Livsmestring og helse*. I Størksen, I. (Red), *Livsmestring og livsglede i barnehagen* (s.35 - 52). Cappelen Damm Akademisk.
- Størksen, I. (2018). *Mestring, lek og læring*. I Størksen, I. (Red), *Livsmestring og livsglede i*

*barnehagen* (s.192 - 209). Cappelen Damm Akademisk.

Størksen, I. (2018). Omsorgsfulle relasjoner og begeistring som smitter. I Størksen, I. (Red), *Livsmestring og livsglede i barnehagen* (s.109 - 127). Cappelen Damm Akademisk.

Søbstad, F. (2006). *Glede og humor i barnehagen*. Cappelen Akademisk Forlag.

Tholin, K.R.(2021). *Profesjonsetikk for barnehagelærere*. (2.utg). Fagbokforlaget

Zeevaert, J. (2020). Hvordan utvikle gode utearealer i barnehagen sett fra landskapsarkitektens perspektiv. I Sandseter, E.B.H. & Storli, R. (Red.), *Barnehagens fysiske inne og utemiljø* (s.115-128). Universitetsforlaget.

Øksnes, M. (2019). Lekens Flertydighet – Barns lek i en institusjonalisert barndom. Cappelen Damm Akademisk.

## Vedlegg 1:

### Intervjuguide

#### **Innledningsvis:**

Problemstillingen vår er «Hvordan påvirker underlaget barns lek, og hva vil dette si for barnas livsmestring?» Vi har derfor noen spørsmål knyttet til dette.

Kjenner du til begrepet livsmestring i barnehagesammenheng? (Hvis de ikke vet, må vi kunne definere dette kort)

Hva legger du i begrepet livsmestring?

Kjenner du til begrepet Affordances i barnehagesammenheng? (Hvis de ikke vet, må vi kunne definere dette kort)

Hva legger du i begrepet Affordances?''

Hva er forskjellen på naturlig underlag og gummiunderlag? (Når hun/han har svart kan vi komme med eksempler: Naturlig underlag er levende og forandrer seg konstant.

Gummiunderlag er dødt og forandrer seg ikke)

#### **Generelle spørsmål:**

Hva preger leken på naturlig underlag som forandrer seg hele tiden? (Er det mindre konflikter? Er den mer kreativ? er barna mer løsningsorientert? Påvirkes den av årstider? Påvirkes den av vær og vind? Er leken mer selvstendig?)

Hva tenker du kan være fordel og/eller ulempe med naturlig underlag i forhold til leken?

Hva tenker du kan være fordelene og/eller ulempene med gummiunderlag i forhold til leken?

Opplever du at barna får ulik grad av mestring på de ulike underlagene? Hva er eventuelt forskjellen? Har dere konkrete eksempler? (Hva mestrer barna i naturen, som dem ikke mestrer på gummiunderlag? Hva mestrer barna på gummiunderlag, som dem ikke mestrer i naturen?)

Hva preger leken på gummiunderlag, som er dødt? (Er den mer voksenstyrt?)

Hvilke ferdigheter utvikler barna når de leker på naturlig underlag, som forandrer seg hele tiden? (det sosiale, lekens spilleregler)

Hvilke ferdigheter utvikler barna når de leker på gummiunderlag, som er dødt?

Hvilke affordances ser barna i et naturlig lekeområde?

Hvilke affordances ser barna i området med gummiunderlag?

Om barna kunne velge, hvilket underlag tror du at barna ville tiltrekkes mot da?